

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.III.20.999/2012/5.szám

A Kúria a dr. Szegedi Zsolt ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróságnál 2.P.22.232/2009. szám alatt megindított és másodfokon a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.893/2011/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről 46. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül -meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 40.000 (negyvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a felperes költségmentessége folytán le nem rótt 357.700 (háromszázötvenhétezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében a 2008. november 27-én, az éjszakai órákban bekövetkezett balesettel összefüggésben keletkezett kárát érvényesítette. A baleset L. belterületén következett be, ahol a felperes az úttest jobb szélétől egy méterre, ittas állapotban, sötét ruhában feküdt az úton, és az alperesnél felelősségbiztosítással rendelkező S. típusú személygépkocsi fékezés ellenére áthajtott rajta. A gépkocsi tompított világítással, 30-40 km/órás sebességgel közlekedett, a földön fekvő testet a 40 km/óra elütés előtti sebességéhez tartozó féktávolságon belül észlelte, azonban az előtte fekvő test közelsége miatt, a rajta történő áthajtást már nem tudta elkerülni.

A felperes a baleset során 8 napon túl gyógyuló életveszélyes sérüléseket szenvedett; a fej zúzódását, hámphorzsolását, mindkét oldali sorozatos bordatörését, mindkét oldali lég- és vérmellűséget, az V. nyakcsigolya baloldali haránt nyúlványának törését, hasfalzúzódást, mindkét oldali csípőtájékának zúzódását, valamint hámphorzsolásokat, amelyek gyógytartama 10-12 hétre tehető. A balesettel összefüggésben nála 20%-os egészségkárosodás következett be, a balesetet követő fél év elteltével alakult ki a végleges állapota, amely miatt a jobb felső végtag teljes erő kifejtését igénylő tevékenység végzésére nem alkalmas, egyéb tevékenységeket korlátozás nélkül végezhet. A mindennapi életvitelben jelentős korlátozottság nem véleményezhető, csak egyes sporttevékenységekben lehet korlátozott.

A felperes 1985. óta alkalmi munkákat végzett segédmunkásként, kőműves mellett, vagy fakitermelésnél. 2008-ban 49.926 forint jövedelmet vallott be, a baleset óta havi 28.500 forint rendszeres szociális segílyt kap, alkalmanként közhasznú munkásként is foglalkoztatják.

A felperes módosított keresetében 5.000.000 forint nem vagyoni kár és ennek késedelmi kamata, elmaradt jövedelem címén a mindenkori minimálbérnek megfelelő összegű baleseti járadék megfizetésére kérte az alperes kötelezését.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte és viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben a pert megelőzően kifizetett 200.000 forint és kamatai visszafizetését kérte jogalap nélküli gazdagodás címén, mert jogi álláspontja szerint a felperes által elszenvedett baleset kizárólagos oka az objektíve elháríthatatlan közrehatása volt.

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 435.317 forint nem vagyoni kártérítést és ennek 2009. július 8. napjától járó késedelmi kamatát, ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. Megállapította, hogy az alperes bizonyította, a kárt külső, a fokozott veszéllyel járó tevékenységen kívüli ok, a felperes magatartása okozta. A másik feltétel, az elháríthatatlanság azonban nem teljesült, mert a védekezés lehetősége objektíve fennállt, a károsult önhibája nem volt elháríthatatlan oka a káreseménynek, mert azt a megengedett sebesség betartásán túlterjedő előrelátással és óvatossággal el lehetett volna hárítani. A gépjármű vezetője a felperest féktávolságon belül észlelte, ám az elütés az észleléskor alkalmazott enyhe mértékű elkövetéssel elkerülhető lett volna. A cselekvési késedelem a kimentéshez elvárt előrelátás hiányát jelentette, ezért az alperes nem mentesülhetett a felelősség alól. A felperes önhibája nem volt ugyan elháríthatatlan oka a káreseménynek, de abban felróhatóan közrehatott, ezért kármegosztásnak van helye. A baleset bekövetkezésekor a felperes nem volt közlekedő gyalogos és a közúti közlekedésre szolgáló utat oly módon vette igénybe, amellyel saját személyes biztonságát veszélyeztette és másokat közlekedésükben indokolatlanul akadályozott. Az úttesten éjszaka mozdulatlanul fekvő felperes jelenléte olyan körülmény volt, amelyre a gépjárművezetőnek reálisan nem kellett számítani, és ez a váratlan, előre reálisan nem számítható szituáció okozta a vezető cselekvési késedelmét. Az alperes bizonyította, hogy a károsult felperes a káresemény bekövetkeztében felróható magatartást tanúsított, abban döntően az ő önhibája hatott közre, ezért kármegosztásnak volt helye.

A kármegosztás aránya a károsult felróható közrehatás súlyához igazodik, ezért a felperesre terheesebb 70-30%-os arányú kármegosztást alkalmazott, mert a felperes közrehatását értékelte súlyosabbnak. A felperes keresetvesztéssel kapcsolatos járadékigényét azért utasította el, mert a felperes a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján rá háruló bizonyítási kötelezettségnek nem tett eleget, nem bizonyította sem a balesetet megelőző, sem a balesetet követő időszakra vonatkozó jövedelmeit. A nem vagyoni kártérítés összegét 600.000 forintban állapította meg.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett részét helybenhagyta azzal, hogy az alperes az államnak külön felhívásra 38.121 forint le nem rótt kereseti és viszontkereseti illetéket köteles megfizetni.

Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, helytálló jogi következtetésre jutott. A fellebbezésben írtakra figyelemmel megállapította, hogy a felperes a fellebbezésében feltételezésekbe bocsátkozott, amikor a saját szerepét a baleset bekövetkezésében értékelte. A felperes éjszaka, sötét ruhában, ittas állapotban feküdt az úttesten a rá vonatkozó közlekedési szabályok durva megsértésével, amely döntő mértékben hozzájárult a baleset bekövetkezéséhez. A gépjármű vezetője részéről kifejezett közlekedési szabályszegés nem volt megállapítható, mert sem a cselekvési késedelem, sem a nem optimálisan megválasztott elkerülési manőver nem volt ennek tekinthető, ezért az ő felelősségét önmagában az általa folytatott

tevékenység fokozott veszéllyel járó jellege alapozta meg. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásakor az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe a felperes esetében bekövetkezett, kompenzálандó hátrányokat és ennek megfelelően határozta meg a kárpótlás összegét.

Az elsőfokú bíróság a felperes elmaradt jövedelemigényét helyesen azért utasította el, mert teljes bizonyossággal, vagy azzal határos valószínűséggel nem tudta igazolni a káreseményt megelőzően megszerzett jövedelmét. Tévesen állította a felperes, hogy a 2008-ban bevallott jövedelmet meg kellett volna ítélni. Az akkor megkeresett 49.926 forinttal szemben áll a balesetet követően kapott havi 28.500 forint összegű szociális segély, amelynek egy évi összege 342.000 forint és ehhez képest kellett volna bizonyítani, hogy jövedelemkiesése keletkezett a baleseti eredetű munkaképesség-csökkenés miatt, amire nem került sor.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet megváltoztatását, a nem vagyoni kártérítést 3.000.000 forintban, jövedelemvesztésként pedig a minimálbér összegének a megállapítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet „nem felel meg a 2011. évi CLXIII. törvény 36. §-ban foglalt követelményeknek, az nem mentes az előítéletektől, ezért jogellenes és okszerűtlen”. Álláspontja szerint a jogerős ítélet meghozatala során a bíróságot „az a tudat vezérelte, hogy egy roma származású személy ittasan feküdt az útesten, akit egy szegény fiatal fiú véletlenül elütött”. A felperes arra is hivatkozott, nem bizonyított, hogy milyen testhelyzetben volt az úton, ahogy az sem, hogyan került oda. Nem vitatta, hogy ittás volt a baleset idején, emiatt azonban nem lehet rá terhelni a magasabb felelősségi mértéket. Iratellenesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy a gépjármű vezetőjének késedelmét az útesten fekvő felperes látványa okozta, mert ilyen megállapítást az igazságügyi szakértő nem tett, a gépjárművezető pedig előadta, hogy nem látta a felperest, csak azt észlelte, hogy nekiment valaminek. Vizsgálni és értékelni kellett volna, hogy miért nem észlelte a gépkocsi vezetője az akadályt. Iratellenesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy a gépkocsi vezetőjének felelősségét kizárólag az általa folytatott fokozott felelősséggel járó tevékenység okozta, ahogy figyelmen kívül hagyta azt a szakértői megállapítást, hogy a baleset a gépjármű vezetője részéről elhárítható lett volna, illetve ezt indokolatlanul kis súllyal értékelték az alperes terhére. Minderre figyelemmel a felperes közrehatásának arányát 20%-ban kérte megállapítani. „Tisztességtelennek tartotta”, hogy a jogerős ítélet abból indult ki, a felperes már nem fog dolgozni a jövőben, e körben is a bíróságokat az vezérelte és befolyásolta, hogy roma származású. A jogerős ítélet nem vette figyelembe a tanúk vallomását, holott bizonyította, hogy a baleset előtt fizikai munkát végzett, segédmunkásként építkezéseken dolgozott. A jogerős ítélet figyelmen kívül hagyta, hogy más ügyekben a bíróságok megállapították, a keresetvesztéseget pótló járadékot nem csak olyan személy javára lehet megállapítani, aki a balesetet, illetőleg a károsodást megelőzően megszakitás nélkül munkaviszonyban volt, vagy egyéb kereső foglalkozást folytatott. Nem jogszabálysértő a minimálbér alapulvétele sem, mert amennyiben napi 8 órában dolgozna, úgy a minimálbérnek megfelelő munkabér megilletné, függetlenül attól, hogy milyen munkát végez. A „fekete” munkavégzés tényét tanúkkal bizonyította.

A nem vagyoni kártérítés összegének a megállapításánál a felperest ért megpróbáltatásokra, a kialakult egészségi állapotára figyelemmel 3.000.000 forint az elfogadható.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az alperesnek a biztosítottja által okozott kárért való helytállási kötelezettsége a perben nem volt

vitás [190/2004. (VI.8.) Korm. rendelet] és az sem, hogy a Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése alapján meg kell térítenie a felperesnek a balesettel okozott vagyoni és nem vagyoni kárát a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján.

A baleset bekövetkezésének körülményei a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján tisztázhatóak voltak, és az nem volt vitás, hogy az alperes biztosítottja elütötte az útesten fekvő felperest.

A felperesnek az a hivatkozása, miszerint nem bizonyított, hogyan került az útestre, annak a baleset bekövetkezése szempontjából nincs jelentősége. A balesetkori testhelyzetével kapcsolatos bizonyítatlanság pedig az elütésének és a felperes útesten történő fekvésének a tényét szintén nem befolyásolja, ahogy az a körülmény sem, hogy a felperes nem emlékszik arra, hogyan került az útestre, mikor és hogyan esett el. A felperesnek az a hivatkozása, hogy téves a jogerős ítélet megállapítása, miszerint ittasan feküdt az úton, nem iratellenes megállapítás; a felperes elütése az útesten történt, a baleseti sérülések a sérült fekvő állapotát alátámasztották, a véralkoholszintjét pedig az orvosi iratok igazolták.

Az adott esetben az nem volt vitás, hogy az alperes biztosítottja elütötte a felperest, az alperes a követelés jogalapját nem is vitatta, vita abban volt, hogy a felperes terhére kármegosztás [Ptk. 340. § (1) bekezdés] alkalmazható-e, vagyis a felperes felróható magatartása miatt a kárának milyen arányú viselésére köteles. Az alperes védekezése alapján vizsgálni kellett a károsult nem elháríthatatlan közrehatását, ugyanis a Ptk. 345. §-ának (2) bekezdése szerint nem kell megtéríteni a kárt annyiban, amennyiben a károsult felróható magatartásából származott. Az objektív felelősség korlátja tehát az elháríthatatlan külső ok mellett lehet az, ha maga a károsult is közrehat a kár bekövetkezésében. A károsult tevékenységének megítélésénél azt kell figyelembe venni, hogy a károsultnak úgy kell eljárnia, ahogy az az adott helyzetben elvárható, vagyis minden tőle telhetőt meg kell tennie a kár elhárítása és csökkentése érdekében. Amennyiben nem így jár el, az valójában nem kármegosztást eredményez, hiszen a károkozó teljes felelőssége vétkessége nélkül is fennáll, a károsult pedig csak vétkes magatartása esetén köteles viselni a kár megfelelő részét. Azt kell tehát vizsgálni, hogy a károsult a felróható magatartásával hozzájárult-e a kár bekövetkezéséhez és ha igen, milyen mértékben.

A kármegosztásra alapított védekezés körében az alperest terhelte a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettség. Az alperes védekezésének megítéléséhez rendelkezésre állt az igazságügyi szakértői vélemény, amely kellő adatot szolgáltatott a kártérítési felelősség kérdésében. A balesetet előidéző veszélyhelyzetet a felperes útesten történő fekvése okozta, ugyanis az útesten sötét ruhában fekvő felperes nem volt látható. Helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy az alperes biztosítottja részéről kifejezett közlekedési szabályszegés nem állapítható meg, a megengedett sebességgel közlekedett, és az adott baleseti körülmények között sem cselekvési késedelem, sem az optimálisan megválasztható elkerülési manőver hiánya nem róható a terhére. A felperes állítása, miszerint a gépkocsivezető nem az utat figyelte, olyan feltételezés, amely az adott baleseti körülmények mellett nem volt igazolható.

A felperes más ügyre való hivatkozása, annak eltérő tényállására figyelemmel, nem vehető figyelembe.

A felülvizsgálati kérelem rendkívüli perorvoslat, amelynek során a rendelkezésre álló peres iratok tartalma alapján kell vizsgálni, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértés megállapítható.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet nem felel meg a 2011. évi CLXII. törvény 36. §-ában foglaltaknak, az nem mentes az előítéletektől, ezért jogellenes és okszerűtlen. Állította, hogy a személyével szembeni elfogultság, előítélet végigvezethető a jogerős ítéleten. Ez olyan pusztán állítás, aminek az ügyben még nyoma sincs, ez okból a felperes a bíróság kizárását sem kérte.

A bíróság a jogerős ítéletében a tényállást a bizonyítékok okszerű mérlegelése alapján a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően állapította meg és annak alapján jogszabálysértés

nélkül döntött a felelősségről és a kármegosztás arányáról, figyelembe véve a közrehatás mértékét, és jogszabálysértés nélkül döntött a felperest megillető nem vagyoni kártérítés összegéről is. Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában részletesen leírta a felperesnél bekövetkezett nem vagyoni hátrányokat, az egészséghez és a testi épséghez fűződő joga sérelmét és azok jellegét, súlyát értékelve pedig helyesen állapította meg a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján - a baleset időpontjára is tekintettel - a hátrányok csökkentéséhez szükséges, a hátrányokkal arányban álló nem vagyoni kárpótlás mértékét, amelynél jól értékelte a felperes súlyosan felróható közreható magatartását.

A felperes a keresetében a baleset miatt keletkezett keresetvesztéséből eredő kárának megfizetését is igényelte. A Ptk. 356. §-ának (1) bekezdése értelmében erre akkor kerülhet sor, ha a károsult munkaképessége a baleset folytán csökkent és a baleset utáni keresete (jövedelme) a baleset előtti keresetét - neki fel nem róható okból - nem éri el. A keresetvesztés mértékének számítási módját a Ptk. 357. §-ának (1) bekezdése szabályozza. Arra helyesen hivatkozik a felperes; ezekből nem következik, hogy a keresetvesztést pótló járadékot csak olyan személy javára lehet megállapítani, aki a balesetet, illetve a károsodást megelőzően megszakítás nélküli munkaviszonyban állt, vagy az alkalmi munkából származó elmaradt jövedelmét kárként nem érvényesítheti a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján.

A Ptk. 357. §-ának (1) bekezdése „általában” indul ki a balesetet megelőző évben elért rendszeres kereset havi átlagából, a (3) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy ha a keresetvesztés a Ptk. 357. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján sem állapítható meg, annak meghatározásánál az azonos, vagy hasonló munkát, munkaviszony alapján végző személyek átlagos havi keresete az irányadó. Arra is helyesen hivatkozott a felperes, hogy több más hasonló ügyben a rendszeres munkavégzés bizonyítása esetén a minimálbér összegét állapítják meg elmaradt keresetként.

A bizonyítási kötelezettség a kár bekövetkezése és összege tekintetében is a felperest terhelte, a felperesnek kellett bizonyítania azt az állítását, hogy a baleset előtt munkavégzéseivel legalább a minimálbérnek megfelelő összeget elérte. Általánosságban annak megállapítására nem kerülhet sor, hogy miután a baleset előtt rendszeresen dolgozott, legalább a minimálbért biztos elérte; a tanúk a felperes munkavégzésére csak általánosságban tudtak nyilatkozni, ebből pedig nem lehetett arra következtetni, hogy a felperes napi rendszerességgel dolgozott, de az elért keresetének összegét sem lehetett pontosan megállapítani.

Az alperes a bizonyított károkért tartozik helytállni. A felperes az alkalmi munkavégzésre vonatkozó előadásában nem tett részletes nyilatkozatot arról, hogy pontosan melyik munkavállalónál, milyen időtartamban és milyen bér fejében végzett munkát, és a tanúk vallomása sem volt pontos.

Az adott esetben a jogerős ítélet helyesen bírálta el a felperes jövedelemvesztésén alapuló keresetét, és a bíróságok helyesen hivatkoztak arra, hogy a felperes a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, nem bizonyította a káreseményt megelőzően megszerzett jövedelmét. Tévesen hivatkozik a felperes arra, hogy a jogerős ítélet abból indul ki, hogy „a hátralévő életében már nem fog dolgozni”, ilyen megállapítás az ítéletek indokolásában nem szerepel. Az adott esetben tehát nem azt állapította meg a jogerős ítélet, hogy a baleset előtt nem dolgozott a felperes, hanem azt, hogy nem bizonyította, hogy a baleset előtt milyen jövedelmet ért el, s azt sem, hogy legalább a minimálbér összegét elérte.

A kifejtettekre tekintettel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül hozott határozatával a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felülvizsgálati illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM

rendelet 13. §-ának (1) bekezdésén és a 14. §-án alapul.

Budapest, 2013. április 29.

*Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó
bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró*

A kiadmány hitelével:

*kúriai tisztviselő
HM*